

**National Library of Thailand
Bangkok, 2002**

All rights reserved.

**No part of this CD may be reproduced,
stored in a retrieval system or transmitted in any form
or by any means, without prior permission from
the National Library of Thailand**

หอสมุดแห่งชาติ ขอสงวนสิทธิ์

ห้ามมิให้ผู้ใดนำส่วนหนึ่งส่วนใด หรือตอนหนึ่งตอนใด ที่ปรากฏอยู่ใน CD นี้

ไปทำการคัดลอก หรือวิธีการอื่นใดเพื่อจำหน่าย จ่ายแจก

ก่อนได้รับอนุญาต

ภ.ท

๘.๑

แบบ เรียบ ทดว
สำหรับ เรียบ หนังสือไทย
กรม ศึกษาธิการ

อักษร ประโยค
ราคาเล่มละ ๕๐ ชั่ง

โรงพิมพ์พิศาลบรรณนิติ
ถนน ราชบพิธ
กรุง เทพ ฯ

วัดนโกสินทร์ ศก

๑๒๓

แบบเขียน หดวง
สำหรับเขียน หนังสือไทย
กรรม ศึกษา อธิการ

อักษร ประโยค
ราคาเล่มละ ๔๐ อัฐ

โรงพิมพ์พิศาลบรรณนิติ
ถนนราชบพิธ
กรุงเทพฯ ฯ

รัตนโกสินทร์ศก

๑๒๓๓

๑ จำแนกแจกบทเบื้องต้น	บรรหาร	นี้ฤา
น้ำเนาะ นิเทศ ขนาน	ชื่อไว้	
อักษร ประโยค สาร	สืบเนื่อง	มานา
สองร่วม สระ ไข่	เช่น ด้วย คำเดียว	ฯ

๑ แดงลักษณะสร้อย	สาร ไสลก
ชื่อ อักษร ประโยค	แยกเยื้อง
คือ คำว่า แกรก ไกรก	กรอบ กรวบ
อีกว่า ปลั่ง ปลด ปล้อง	นั้นนอ
	แปลก ปลื้ม ปลายเสียง

๑ วิธี ประสม อักษร ใช้ ใน คำ ภาษา ไทย แต่ เพียง
 อักษร สูง นำ อักษร ต่ำ ดัง แจก ไว้ ใน วาหนิต์ นิกร นั้น ก็ ยัง
 หา พอ ที่ จะ ใช้ คำ ภาษา ไทย ไม่ ต้อง จัด ตัว (ร ล ว)
 ประสม กับ อักษร ที่ ควร จะ ประสม กัน ได้ สอง อักษร รวม สระ
 กัน เป็น คำ เดียว ทั้ง ชื่อ ว่า อักษร ประโยค สำหรับ ประสม
 คำ ใช้ ให้ เต็ม ตาม สำเนียง ไทย อักษร ๓ ตัว คือ (ร ล ว)
 เป็น ตัว ประโยค สำหรับ เอา มา ควบ เข้า กับ อักษร ที่ ควร
 จะ ควบ กัน ได้ แล้ว แจก เป็น แม่ ก กา กน กง กก กต กบ
 กม เกย แล นั้น ด้วย ไม่ ๒ ๓ + ตาม อักษร ตัว ต้น ที่
 ประสม กัน นั้น ทุก ๆ แม่ ไป ใน หมู่ อักษร สูง ๑๑ ยก แต่
 (ห) ตัว เดียว นอก นั้น ประโยค ได้ สั้น ใน หมู่ อักษร
 กลาง ๙ ตัว คือ (ฎ ฏ ต บ อ) ๕ ตัว นี้ ประโยค ไม่ ได้
 (ก จ ท ป) ๔ ตัว นี้ ประโยค ได้ ใน อักษร ต่ำ ๒๔ ยก ๑๗ ตัว
 คือ (ค ช ง ซ ฌ ญ ท ฌ ฌ ฌ น ฟ ภ ม ย พ ฮ) นี้ ไม่ ควร
 ประโยค ยิ่ง เหลือ ๗ คือ (ค ช ท พ ร ล ว) ยก (ร ล ว)
 เป็น ตัว ประโยค เสีย ยิ่ง คง ได้ อักษร ต่ำ ที่ ควร ประโยค คือ
 ตัว (ค ช ท พ) ๔ ตัว เท่า นี้ ตัว (ช) นี้ ถึง ประโยค

ได้ก็ไม่มีที่ใช้ ควรแจกประโยคอักษรท่า ได้แต่
(คทพ) เท่านั้น อักษรสูงควรแจกได้ ๑๐ ตัวจริง แต่
ยกตัวที่ซ้ำกัน แลตัวที่ไม่ได้ใช้ คือ (ขผฐษ) ๔ ตัว
นี้ออกเสีย ก็ยังคงควรแจกประโยค ๖ ตัว คือ (ขณ
ถณศส) เท่านั้น ได้แจกประโยคไว้ในวาทน์นั้นแล้ว
ในเล่มนี้จะแจกประโยค แต่อักษรกลาง ๔ ตัวกับอักษร
ต่ำ ๓ ตัวเท่านั้น จงสังเกตจำเค้ามูลให้แม่นยำ เทอญ

๑ ตัว (ก) ควรกับตัว (ร) แจกประโยคดังนี้ ๗ะ

๑ กร กวา กริ กรี กรี้ กรุ กรู เกร แกร
ไกร ไกว ไกร เกรา กรัว กระ ๗ะ

๑ กรน กรนั กราน กริน กรีน กริ่น กรึน กรุ่น กรูน
เกรน แกรน ไกรน กรอน กรวน เกรียน เกรือน
เกริน เกรอน ๗ะ

๑ กรม กรมั กรมง กรมิง กรมิ่ง กรมึม กรมูม
เกรม แกรม ไกรม กรอง กรวง เกรียง เกรื่อง
เกริง เกรอง ๗ะ

๑ กรก กรัก กราก กริก กรึก กรี้ก กรืก กรุก

กรุก เกรก แกรก ไกรก กรอก กรวก เกรียก เกรือก
เกริก เกรอก ฯ

๑ กรด กรัด กราด กริด กรัด กรัด กรัด กรด
กรุด เกรด แกรด ไกรด กรุด กรวด เกรียด เกรียด
เกริด เกรอด ฯ

๑ กรบ กรับ กราบ กริบ กรีบ กรีบ กรีบ กรบ
กรุบ เกรบ แกรบ ไกรบ กรอบ กรวบ เกรียบ เกรียบ
เกริบ เกรอบ ฯ

๑ กรม กรัม กราม กริม กรีม กรีม กรีม กรม
กรุม เกรม แกรม ไกรม กรอม กรวม เกรียม เกรียม
เกริม เกรอม ฯ

เกรย

๑ กราย กราว กริว กริ้ว กรีย กรีย กรุย กรุย
เกรย

เกรว แกรว ไกรย กรอย กรวย เกรียว เกรีย
เกรีย เกรียะ เกรือ เกรือะ เกรอ เกรอะ กรัว กรัวะ
เกระ แกระ ไกระ เกราะ กรุ กรวม กรรร กรอ
กร้อ กร้อ กรือ กรือ กรุย กรือ ฯ

๕

๑ ตัว (ก) ควบ กับ ตัว (ร) แม่ ก กา ได้ คำ ใช้
๑๕ คำ คือ จักกรว ทะกรว้า จักกรี้ เขา ไบ ไม้ กรู
ว้างกรู ต้นไกร ไกรธำ นอนไกร กั้นเกรว กรวากกรว
ตัวตกรวะ หีบกระ กระลา กระลี้ กระล่ำกร ะ

๑ ตัว (ก) ควบ กับ ตัว (ร) แม่ กน ได้ คำ ใช้
๑๑ คำ คือ นอนกรน มุลตระกรัน เริง กรวน สงกรานต์
หน้ากร้วน กินกรุ่น ไบไ้ม้ ไกร้น เหล็กกร่อน จำกรวน
เขียนเกรียน กู่เกริ่น ะ

๑ ตัว (ก) ควบ กับ ตัว (ร) แม่ กง ได้ คำ ใช้
๑๕ คำ คือ กรง ติดกรวัง กรวงเหล็ก ต้นกร้าง สันกร้างๆ
กริ่งใจ ทำกรุ้งกริ่ง กรงนคร เกรงกลัว บางจะเกร็ง
แข็งแกร่ง ว้างทะโกรง ตีโกร่ง กรองน้ำ เกรียงไกร ะ

๑ ตัว (ก) ควบ กับ ตัว (ร) แม่ กก ได้ คำ ใช้
๑๒ คำ คือ น้ำกรัก ลงกราก ตังกริกๆ เสี่ยงกรุกๆ
ตังแกรก ไกรกราก ลงไกรก กรอกถนน กรอกยา
ไต้กรอก จักเกรียก เขิกเกริก ะ

๑ ตัว (ก) ควบ กับ ตัว (ร) แม่ กต ได้ คำ ใช้

๑๐ คำ คือ น้ำกรต ไม่กรต กฤต ร้องกร๊ว๊ว
 ตะกรุด ผลมกรุด ปากเกร็ด ไกรธซึ่ง หนูกัดกรอตๆ
 ฟ่งกรวด ะ

๑ ทัว (ก) ควบกับทัว (ร) แม่ กบ ได้คำใช้
 ๑๐ คำ คือ กรบแทงปลา ตีกรับ ไหว้กราบ กริบผม
 กินกรุบๆ ทั้งกรอบๆ กินกริบกรอบ เคี้ยวกรอบๆ
 บึงเจ้าเกรียบ ย่องดังเกรียบ ะ

๑ ทัว (ก) ควบกับทัว (ร) แม่ กม ได้คำใช้
 ๑๖ คำ คือ กรมใจ ทุกหมู่ทุกกรม ต่างกรม พันกรม
 กุ้งก้ามกราม ปลากริม ยิ้มกริม นกตะกรุม กินกรุ่ม
 ไฟทกรอม พายกร่อมๆ กรวมตอ เคี้ยวกร่วมๆ
 กรวมกัน เขี่ยมเกรี่ยม กรอบเกรี่ยม ะ

๑ ทัว (ก) ควบกับทัว (ร) แม่ เกย ได้คำใช้
 ๒๒ คำ คือ เตินกรายไป ไ้กราว กราวเขน เสี่ยงกร้าว
 ทัวกริว ไ้กริว ไกรธกริ้ว บักกรุย ติดแก่ว์ เเชิงไกรย
 เค็มกร่อย กรวยเชิง ซองกรวย เสี่ยงเกรี้ยว เล่นเกร่อ
 เกรอะไว้ กรอบเกราะ เลื้อยเกราะ กร๊ว กรอ กร่อน กร่อ

ทะกร้อ เวิร์กร้อ

ฯะ

๑ ทัว (ก) ควบ กับทัว (ด) ประโยคกัน ตั้งนี้

๑ กต กตา กติ กตี กตี กตี กตุ กตุ เกต แกต
ไกต ไกต ไกต เกตา กล้า กตะ

ฯะ

๑ กตน กตน์ กตาน กติน กตั้น กตั้น กตั้น กตุน
กตุน เกตน แกตน ไกตน กตอน กตวน เกตียน เกตือน
เกติน เกตอน

ฯะ

๑ กตง กตัง กตาง กติง กตึง กตึง กตึง กตุง
กตุง เกตง แกตง ไกตง กตอง กตวง เกตียง เกตื่อง
เกติง เกตอง

ฯะ

๑ กตก กตัก กตาก กติก กตัก กตัก กตัก กตุก
กตุก เกตก แกตก ไกตก กตอก กตวก เกตียก เกตียก
เกติก เกตอก

ฯะ

๑ กตท กตัต กตาท กติต กตัต กตัต กตัต กตท
กตท เกตท แกตท ไกตท กตอต กตวท เกตียท เกตียท
เกติท เกตอต

ฯะ

๑ กณบ กณัฏ กณาย กณิบ กณึฏ กณึฏ กณึฏ กณ
 กณู กณอบ กณอบ ไกณบ กณอบ กณวณ เกณึฏ เกณึฏ
 เกณึฏ เกณอบ ะ

๑ กณม กณัฏ กณาม กณิม กณึฏ กณึฏ กณึฏ กณ
 กณู กณม กณม ไกณม กณอม กณวม เกณึฏ เกณึฏ
 เกณึฏ เกณอม ะ

เกณย

๑ กณาย กณาว กณิว กณิว กณึฏ กณึฏ กณ
 เกณย

กณู เกณว เกณว ไกณย กณอย กณวย เกณึฏ
 เกณึฏ เกณึฏ เกณึฏ เกณึฏ เกณึฏ เกณอบ เกณอบ
 กณัฏ กณัฏ เกณะ เกณะ ไกณะ เกณะ กณู กณวม
 กณว กณอบ กณอบ กณึฏ กณึฏ กณึฏ กณึฏ กณึฏ ะ

๑ ทัว (ก) ควบ กับทัว (ด) แม่ ก กา ใต้คำใช้
 ๑๑ คำ คือ หาญกล้า กณีกณม พระเกณ ทางไกณ
 ทางไกณ เกณึฏไกณ ชาติเกณ น้อมเกณ ทอณกล้า ๑
 คำกล้า ะ กณะ ะ

๑ ทัว (ก) ควบ กับ ทัว (ด) แม่ กน ได้คำ ใช้
๑๑ คำ คือ เกื่อน กั่น แกลง กั่น อก กั่น สังกั่น
กั่น ก็น กั่ว แกลง เวื่อ โกลง บทกลง ไรศ กั่น
กลาคเกื่อน เปนเกื่อน ะ

๑ ทัว (ก) ควบ กับ ทัว (ด) แม่ กง ได้คำ ใช้
๑๔ คำ คือ ผูก ก้ง กลาง ก้ง ก้ง เมือง แกลง
แกลงท่า กลอง ก้อง ก้อง ตุ๊ก ก้อง แกลง กลวง
เกลี้ยงปุน ลบตเกลี้ยง ขัดเกลี้ยง ะ

๑ ทัว (ก) ควบ กับ ทัว (ด) แม่ กก ได้คำ ใช้
๕ คำ คือ กัก เกื่อนกลาก ตุ๊กลอก แกลง กัด กลอก
ก้งเกลือก ะ

๑ ทัว (ก) ควบ กับ ทัว (ด) แม่ กต ได้คำ ใช้
๕ คำ คือ พระ กต ไม้ กัด กัด กัด ทกกลาค
นำเกลียด ะ

๑ ทัว (ก) ควบ กับ ทัว (ด) แม่ กบ ได้คำ ใช้
๔ คำ คือ กบดบ กัด คั่น เปน กัด แกลง ะ

๑ ทัว (ก) ควบ กับ ทัว (ด) แม่ กม ได้คำ ใช้

๙ คำ คือ วงกลม ทากตาม ท้ายกลุ่ม คนดูกลุ่ม
 ขับกล่อม กลมกล่อม เกลี่ยกล่อม กล่อมแกล้ม ะ

๑๐ ตัว (ก) ควบกับตัว (ด) แม่เกยได้คำใช้
 ๑๖ คำ คือ กลับกลาย ถิ่นกล้าย ว่ากล่าว กล้าแกล้ว
 บุกกลอบ กลอบใจ กลอบแก้ กลอบสวาส ถิ่นกล้วย
 เชือกเกลียว เกลียวท่า ไกล่เกลี่ย เกลี่ยกล่อม เกลือ
 ผสมของแกละ ลายกล้อ ะ

๑๑ ตัว (ก) ควบกับตัว (ว) ประโยคกันแจ่งดังนี้

๑ กว กวา กวิ กวี กวี กวี กวู กวู เกว แกว
 ไกว ไกว ไกว เกวา กวา กวะ ะ

๒ กวน กวน กวาน กวิน กวิน กวิน กวิน กวน
 กวน เกวน แกวน ไกววน กวอน กววน เกวียน เกวียน
 เกวิน เกวณ ะ

๓ กวง กวัง กวาง กวัง กวัง กวัง กวัง กวง
 กวง เกวง แกวง ไกววง กวอง กววง เกวียง เกวียง
 เกวัง เกวณ ะ

๔ กวก กวก กวก กวก กวก กวก กวก กวก

กฏก เกวกก แกวก โกวก กวอก กววก เกวียก เกวียก
เกวียก เกวียก ๖

๑ กวต กวต กวต กวต กวต กวต กวต กวต
กวต เกวต แกวต โกวต กวต กวต เกวียต เกวียต
เกวียต เกวียต ๖

๑ กวบ กวบ กวบ กวบ กวบ กวบ กวบ กวบ
กวบ เกวบ แกวบ โกวบ กวบ กวบ เกวียบ เกวียบ
เกวียบ เกวียบ ๖

๑ กวม กวม กวาม กวิม กวิม กวิม กวิม กวม
กวม เกวม แกวม โกวม กวม กวม เกวียม เกวียม
เกวียม เกวียม ๖

เกวย

๑ กวาย กวาว กวาว กวาว กวาว กวาว กวาว
เกวีย ๖

กวย เกวว แกวว โกวว กววย กววย เกวียว เกวียว
เกวียว เกวียว เกวียว เกวียว เกวียว เกวียว กวัว กวัว
เกวียว แกวียว โกวียว เกวียว กวัว กวรว กวรว กวรว
กวัว กวัว กวัว กวีย กวีย ๖

๑ ทัว (ก) ควบ กับ ทัว (ว) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๔ คำ
คือ แต่ง กวา มาก กว่า จัก กว้า ไกว ชิงช้า ะ

๑ ทัว (ก) ควบ กับ ทัว (ว) แม่ กน ได้คำใช้ ๕ คำ
คือ ไข้ว กวนั้น ทั้ง กว้าน กวิน วิก ทริยา แก้วน กว้า
เกวียน เชีน ะ

๑ ทัว (ก) ควบ กับ ทัว (ว) แม่ กง ได้คำใช้ ๒ คำ
คือ กว้าง ยาว แกว่ง ไกว ะ

๑ ทัว (ก) ควบ กับ ทัว (ว) แม่ กก ได้คำใช้ ๒ คำ
คือ นก กวก กวก มีมือ เรียบ ะ

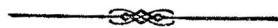
๑ ทัว (ก) ควบ กับ ทัว (ว) แม่ กต ได้คำใช้ ๒ คำ
คือ กวัก แกว่ง แฉ้ว กวาด ะ

๑ ทัว (ก) ควบ กับ ทัว (ว) แม่ กบ ไม่มีคำใช้

๑ ทัว (ก) ควบ กับ ทัว (ว) แม่ กม ไม่ได้คำใช้

๑ ทัว (ก) ควบ กับ ทัว (ว) แม่ เกย ได้คำใช้ ๑ คำ
คือ ท้น ทอง กวาว ะ

๑ จบ (ก) ประโยคเท่านั้น ะ

๑๓

๐ ทัว (จ) ประโยคกับทัว (ว) แจกดังนี้ ๗

๐ จว จวา จวิ จวี จวี จวี จว จว เจว แจว
ไจว ไจว ไจว เจวา จวำ จวะ ๗

๐ จวน จวนั้น จวาน จวิน จวิน จวิน จวิน จวน
จวน เจวน แจน ไจน จวน จวน เจียน เจียน
เจิน เจอน ๗

๐ จวง จวัง จวาง จอิง จวัง จวัง จวัง จวง
จวง เจวง แวง ไวง จวง จวง เจียง เจียง
เจิง เจอง ๗

๐ จวก จวกั จวก จวิก จวิก จวิก จวิก จวก
จวก เจวก แวก ไวก จวก จวก เจียก เจียก
เจิก เจอก ๗

๐ จวต จวทั จวต จวิต จวิต จวิต จวิต จวต
จวต เจวต แวต ไวต จวต จวต เจียต เจียต
เจิต เจอต ๗

๐ จวบ จวบ จวบ จวบ จวบ จวบ จวบ จวบ
จวบ เจวบ แวบ ไวบ จวบ จวบ เจียบ เจียบ ๗

เจวิบ เจวอบ

ฯ

๑ จวม จั้ม จวาม จั้ม จั้ม จั้ม จั้ม จวม
จวม เจวม แจวม โจวม จอวม จววม เจว้ม เจว้อม
เจว้ม เจว้อม

ฯ

เจวย

๑ จวบ จวว จิว จิว จั๊บ จั๊บ จุย

เจวอย

จวบ เจวว แจวว โจวบ จวบ จวบ เจว๊ว เจว๊บ
เจว๊บ เจว๊บะ เจว๊อ เจว๊อะ เจวอ เจวอะ จว๊ว จว๊อะ
เจวะ แจวะ โจวะ เจวะ จว๊ จววม จวว จวอ จว้อ
จว๊อ จว๊อ จว๊อ จว๊ย จว๊อ

ฯ

๑ ทัว (จ) ควบ กับ ทัว (ว) แม่ ก กา ได้คำ ๓ คำ
คือ จัวกาง กระตึงจัวว่า จว หล้า

ฯ

๑ ทัว (จ) ควบ กับ ทัว (ว) แม่ กน ได้คำ ๓ คำ
คือ จว๊ตคตา จวัญ เจวัญ

ฯ

๑ ทัว (จ) ควบ กับ ทัว (ว) แม่ กง ได้คำ ๓ คำ
คือ ความจริง ผกาแวง จรุงใจ

ฯ

๑๕

๑ ทัว (จ) ควบ กับ ทัว (ร) แม่ กก ได้คำ ใช้น่า
แต่ภาษาเขมรคำ ๑ คือ จรูก ว่าสุกร ะ

๑ ทัว (จ) ควบ กับ ทัว (ร) แม่ กต ได้คำ ใช้น่า ๓ คำ
คือ จร๊ต จัร๊ต จรวด. ะ

๑ ทัว (จ) ควบ กับ ทัว (ร) แม่ กบ ไม่มีคำ ใช้น่า

๑ ทัว (จ) ควบ กับ ทัว (ร) แม่ กม ไม่มีคำ ใช้น่า

๑ ทัว (จ) ควบ กับ ทัว (ร) แม่ เกย ได้คำ ใช้น่า ๒ คำ
คือ จราว จริว ะ

๑ ทัว (จ) ประโยคกับ ทัว (ด) ทัว (ว) ไม่มีคำ ใช้น่า

๑ จบ (จ) ประโยคเท่านั้น ะ

๑ ทัว (ต) ควบ กับ ทัว (ร) แจก ประโยคทั้งนี้ ะ

๑ ตร ตรา ตริ ตรี ตริ ตรี ตรุ ตรู เทร แทร
ไทร ไทร ไทร เตรา ตร้า ตระ ะ

๑ ตรน ตรัน ตราน ตริน ตริน ตริน ตริน ตรน
ทรน เทรน แทรน ไทรน ตรอน ตรวน เทรียน เทรือน

เทริน เทรอน

ฯะ

๐ ตรง ตร้ง ตรวง ตรึง ตรึง ตรึง ตรึง ตรุง
 ตรุง เตรง แตรง ไตรง ตรอง ตรวง เทรียง เทรื่อง
 เทรึง เทรอง

ฯะ

๐ ตรก ตรัก ตราก ตริก ตรีก ตรีก ตรีก ตรุก
 ตรุก เตรก แตรก ไตรก ตรอก ตรวก เทรียก เทรือก
 เทริก เทรอก

ฯะ

๐ ตรด ตรัด ตราด ตริต ตรี้ด ตรี้ด ตรี้ด ตรุด
 ตรุด เตรด แตรด ไตรด ตรอด ตรวด เทรียด เทรียด
 เทริด เทรอด

ฯะ

๐ ตรบ ตรับ ตราบ ตริบ ตรีบ ตรีบ ตรีบ ตรูป
 ตรูป เตรบ แตรบ ไตรบ ตรอบ ตรวบ เทรียบ เทรือบ
 เทริบ เทรอบ

ฯะ

๐ ตรม ตรัม ตราม ตริม ตรீม ตรீม ตรீม ตรุม
 ตรุม เตรม แตรม ไตรม ตรอม ตรวม เทรียม เทรื่อม
 เตริม เตรอม

ฯะ

เทรย

๑ ทวาย ทราว ทวิว ทวีว ทวีย ทวีย ทวฺย

เทรอย

ทวฺย เทรว แทรว ไทรย ทวอย ทวฺย เทรวฺย เทวฺย
 เทวฺย เทวฺยะ เทวฺย เทวฺยะ เทวอ เทวอะ ทวฺว ทวฺวะ
 เทวะ แทะวะ ไทวะ เทวาะ ทวฺว ทวฺววม ทวฺว ทวอ
 ทวฺอ ทวฺอ ทวฺอ ทวฺอ ทวฺย ทวฺย ฯ

๑ ทวฺ (ท) ควบกับทวฺ (ว) แม่ ก กา ได้คำใช้
 ๒๔ คำ คือ ประทับตรา ไตร่ตรา ตรวจตรา ตรวช
 ทริตรอง เมืองตรี ตรฺวิโลกย์ ตรฺวิสุทฺธ ชาติตรฺ ชิงฺตรว
 ไฉนตรฺ ศัตรฺ เข้าตรฺ เทวไป แทรตฺสังฆี ฉั่วไตร
 ไตรยวตฺนํ ไตรเพท ไตรตฺริงษ์ ตราก ตร่า ตรวณ
 ตระหนึ ตระดก ตระนก ฯ

๑ ทวฺ (ท) ควบกับทวฺ (ว) แม่ กน ได้คำใช้ ๑ คำ
 คือ จำทรวน ฯ

๑ ทวฺ (ท) ควบกับทวฺ (ว) แม่ กง ได้คำใช้ ๕ คำ
 คือ ทางทรง ทิตฺตราตรฺง ตรฺงเหตฺถิก คำทรง ตรฺกทรง

๑๘

๑ ทัว (ท) ควบ กับ ทัว (ว) แม่ กก ได้คำใช้ ๓ คำ
คือ ทว่า ทวาก ทวอกถนณ เทรียกจัก ว่าจะ

๑ ทัว (ท) ควบ กับ ทัว (ว) แม่ กต ได้คำ ใช้ ๖ คำ
คือ ทวี่ตั้ง ทวาคลิม ยามทรุศ เทรีตเทร
ปากเทรีต ทรวจพล ว่าจะ

๑ ทัว (ท) ควบ กับ ทัว (ว) แม่ กบ ได้คำ ใช้ ๓ คำ
คือ ทวับพัง ทวามเท่า ทวิบรศ ว่าจะ

๑ ทัว (ท) ควบ กับ ทัว (ว) แม่ กม ได้คำ ใช้ ๓ คำ
คือ ทุกซ์ทอม ทอมใจ ทระเทรียม ว่าจะ

๑ ทัว (ท) ควบ กับ ทัว (ว) แม่ เกย ได้คำ ใช้ ๒ คำ
คือ แทะระอุปะ เทระะทรง ว่าจะ

๑ ทัว (ท) ควบ กับ ทัว (ด) ประโยค กันแจกตั้งนี้

๑ ทล ทลา ทลิต ทลี้ ทลึ ทลึ ทลฺ ทลฺ เทล เทล
ไทล ไทล ไทล เทลา ทล้า ทละ ว่าจะ

๑ ทลน ทลัน ทลาน ทลิน ทลีน ทลีน ทลีน ทลุน
ทลุน เทลน แทลน ไทลน ทลอน ทลวน เทลียน เทลียน
เทลิน เทลอน ว่าจะ

๑ ทง ท้ง ทถาง ทถิง ทถิ่ง ทถึ ทถุ
 ทงู ทถง ทถถง ทถถง ทถถง ทถถง ทถถิง ทถถิง
 ทถถิง ทถถง ๗

๑ ทถก ทถัก ทถาก ทถิก ทถัก ทถัก ทถัก ทถุก
 ทถุก ทถก ทถก ทถก ทถก ทถก ทถก ทถัก ทถัก
 ทถัก ทถก ๗

๑ ทถท ทถัก ทถาก ทถิก ทถัก ทถัก ทถัก ทถุก
 ทถุก ทถท ทถท ทถท ทถท ทถท ทถท ทถัก ทถัก
 ทถัก ทถท ๗

๑ ทถบ ทถับ ทถาบ ทถิบ ทถับ ทถับ ทถับ ทถบ
 ทถบ ทถบ ทถบ ทถบ ทถบ ทถบ ทถบ ทถับ ทถับ
 ทถับ ทถบ ๗

๑ ทถม ทถัม ทถาม ทถิม ทถัม ทถัม ทถัม ทถม
 ทถม ทถม ทถม ทถม ทถม ทถม ทถม ทถัม ทถัม
 ทถัม ทถม ๗

ทถย

๑ ทถาย ทถาว ทถิว ทถิว ทถีย ทถีย ทถย
 ทถอย

ทลย เทลว แทลว ไทลย ทลอย ทลวย เทลียว เทลียบ
 เทลียบ เทลียะ เทลือ เทลือะ เทลือ เทลือะ ทลัว ทลิวะ
 เทลือะ แทะลือะ ไทลือะ เทลือะ ทลุ่ม ทลรวม ทลรว ทลอ
 ทล่อ ทล้อ ทลื้อ ทลื้อ ทลีย ทลือ ๖

๑ ทัว (ท) ควบ กับ ทัว (ด) แม่ ก กา ได้คำใช้
 ๒ คำ คือ ทลือ ทลาน จุฑไทล ๖

๑ ทัว (ท) ควบ กับ ทัว (ด) แม่ กน ได้คำใช้ ๔ คำ
 คือ ทลน ทลาน อุ่นทลุ่น เทียวทลอน ไปอิตลียน ๖

๑ ทัว (ท) ควบ กับ ทัว (ด) แม่ กง ได้คำใช้ ๕ คำ
 คือ ริมทลึง ทกทลึง เสาทลูง เทลงพากย แทะลึงแกง ๖

๑ ทัว (ท) ควบ กับ ทัว (ด) แม่ กก ได้คำใช้ ๑ คำ
 คือ เล่นทลกคณอง ๖

๑ ทัว (ท) ควบ กับ ทัว (ด) แม่ กต ได้คำใช้ ๔ คำ
 คือ รันทลาค อุตทลุต ทลอดไป เล่นเทลิต ๖

๑ ทัว (ท) ควบ กับ ทัว (ด) แม่ กบ ได้คำใช้ ๔ คำ
 คือ ทลบแทะลึง ทลับ ทลิบถิว ทลอบทบ ๖

๑ ทัว (ท) ควบ กับ ทัว (ด) แม่ กม ได้คำใช้ ๓ คำ

คือ ทลุม บอน โอตลุ่ม ที่ตลุ่ม ๖

๑ ทัว (ต) ควบ กับทัว (ด) แม่เกยได้คำไ้คำ
คือ ที่ตลุมไป ๖

๑ ทัว (ต) ประโยคกับทัว (ว) ไม่ใคร่มีคำไ้
มีในแม่กกา คือต้นตวา ในแม่กน คือตี่ตวัน ในแม่กง
คือ หญ้าตวาง กับในแม่กต คือ ตวัดไ้ ร้องตวาดเท่านั้น

๑ จบ (ต) ประโยคเท่านั้น ๖

๑ ทัว (ป) ประโยคกับทัว (ร) แจกตั้งนี้ ๖

๑ ปร ปรา ปรี ปรี ปรี ปรี ปรู ปรู เปร แปร
ไปร ไปร ไปร เปรา ปรา ประ ๖

๑ ปรน ปรีน ปราน ปรีน ปรีน ปรีน ปรีน ปรน ปูน
เปรน แปรน ไปน ปอน ปวน เปรียน เปรียน
เปริน เปรอน ๖

๑ ปรง ปริง ปราง ปริง ปริง ปริง ปริง ปรง
ปรง เปรง แปรง ไปน ปรง ปรง เปรียง เปรียง
เปริง เปรง ๖

๑ ปรก ปรั๊ก ปราก ปริก ปรีก ปรี๊ก ปรีก ปรุก
 ปรุก เปรก แปรก ไปรก พรอก พรวก เปรียก เปรี๊ยก
 เปริก เปรอก ะ

๑ ปรด ปรั๊ด ปราด ปริด ปรีด เปร็ด ปรีด ปรด
 ปรด เปรด แปรด ไปรด พรอด พรวด เปรียด เปรี๊ด
 เปริด เปรอด ะ

๑ ปรบ ปรับ ปราบ ปริบ ปรีบ ปรีบ ปรีบ ปรบ
 ปรบ เปรบ แปรบ ไปรบ พรอบ พรwab เปรียบ เปรี๊บ
 เปรบ เปรอบ ะ

๑ ปรม ปรัม ปราม ปริม ปรีม ปรีม ปรีม ปรม
 ปรม เปรม แปรม ไปรม พรอม พรwm เปรียม เปรี๊ม
 เปรม เปรอม ะ

เปรย

๑ ปราย ปราว ปริว ปรีว ปรีย ปรีย ปุย
 เปรอย

ปุย เปรว แปรว ไปรย พรอย พรวย เปรียว เปรี๊ย
 เปรีย เปรียะ เปรี๊ เปรี๊ยะ เปรอ เปรอะ ปรัว ปรั๊วะ

ໄຫມ

แปละ แปละ ไพบะ แปละ ปุ๋ ปรรวม ปรรว ปวด
 ปว๋อ ปว๋อ ปว๋อ ปว๋อ ปว๋อ ปว๋อ

๑ ตัว (ป) ควบกับตัว (ร) แม่กกา ได้คำใช้
 ๗๑ คำ คือ ปราโมช ปราการ ปราณี่ ปราโส ปรากฏ
 ปราสาท ปรารก ปรารมภี รศปว่า บวมบริ ปริปาก
 ปรีติ ปรีดา ปรีชา อับปรี ไหลปรี พรุโปรง พรุหนึ่ง
 แก่นปรุ เปรไป ผันแปร ปรวนแปร แปรเพศ
 ช้างร้องแปร ไพรเวศ กระปรีกระเปร่า ปรีกปรี ประสงค์
 ประสม ประเสริฐ ประสิทธิ ประธาน ประสบ ประจบ
 ประแจ ประมาณ ประมวน ประเมิน ประมูล ประทาน
 ประหาร ประจักษ์ ประหลาด ประลอง ประนค ประนม
 ประชุม ประภาษ ประกาศ ประหม่า ประมาท
 ประเดี้ยว ผนตก ประปราย ประวัติ ประสูตร ประเทือง
 ประทัง ประนัง ประตั้ง ประเดียง ประดา ประทุ
 ประวิธ ประวิง ประกาศ ประพาศ ประไพ ประโล
 ประอิง ประอร ประโยชน์

๑ ทัว (ป) ควบ กับ ทัว (ร) แม่ กน ได้ คำ ใช้ ๙ คำ
คือ ปวนปวื้อ ผ่อนปวน ปวินคำหยาบ วายปวณ
ประปวาน ร้องแปรแปร้น เลียงแปร้น แปร ปววน ฯ

๑ ทัว (ป) ควบ กับ ทัว (ร) แม่ กง ได้ คำ ใช้
๑๖ คำ คือ ต้นปรง นาปรัง พระปราง ปรางค้ปราสาท
ต้นมะปราง ต้นมะปรัง เปรอะปรัง เครื่องปรุง ทำสองแปรง
ชนแปรง เลียงแปร่ง ปรุโปรง ปรองตอง เถว้นเปรียง
ต้งเปรียง ปราชเปรื่อง ฯ

๑ ทัว (ป) ควบ กับ ทัว (ร) แม่ กก ได้ คำ ใช้ ๙ คำ
คือ นังปรก ปรกติ หนักรกปรก สกปรก ปรักปรำ
ปรักมาศ โถปริก น้ำมันปรัก ปฤษา ฯ

๑ ทัว (ป) ควบ กับ ทัว (ร) แม่ กด ได้ คำ ใช้ ๑๐ คำ
คือ พระปรัด ขว้างปราด นักปราชญ์ ปฤษณา กำเนิดปรต
ทัว ไปรต ทรงพระ กวณาไปรต เลียงปรอดฯ เปน ปรวด
แปรปรอด ฯ

๑ ทัว (ป) ควบ กับ ทัว (ร) แม่ กบ ได้ คำ ใช้ ๕ คำ

คือ ช้างปรบหู ต้องปรับไหม ปรวบข้าวคึก ทำดาปรับฯ
เปรียบเทียบ ๖

๑ ทัว (ป) ควบกับทัว (ร) แม่ กม ได้ คำใช้ ๖ คำ
คือ ปรวบปราม ห้ามปราม ดอยน้ำปริ่ม ปรีเปรม
กะปรก กะปรอม น้ำเปี่ยมฝั่ง ๖

๑ ทัว (ป) ควบกับทัว (ร) แม่ เกย ได้ คำใช้
๑๗ คำ คือ พุดเปรย เปรียบเปรย เปรียบปราย
อภิปราย ไพรยปราย ปืนดุกปราย หวานไปรย ตาปรอย
ประเปรี้ยว ของเปรี้ยว แดมเปรอ เปื้อนเปรอระ ปากเปราะ
ปรนเปรือ กอปรือ บินปรือ บินปรือ ๖

๑ ทัว (ป) ควบกับทัว (ด) ประโยค กันแจกตั้งนี้ ๖

๑ ปล ปลา ปลิ ปลี ปลื ปลื ปลุ ปลู เปล แผล
ไปล ไปล ไปล เปลา ปล้า ปละ ๖

๑ ปลน ปลัน ปลาน ปลิน ปลิ่น ปลิ่น ปลิ่น ปลุน
ปลุน เปลน แปลน ไปลน ปลอน ปลวน เปลี่ยน เปลื่อน
เปลิน เปลอน ๖

๑ ปลง ปล้ง ปลาง ปลิง ปลึง ปลึง ปลึง ปลุง

ปลูง เพลง แพลง ไปลง ปลอง ปลวง เพลียง เพลื่อง
 เพลิง เพลอง ๖

๑ ปลก ปลัก ปลาก ปลิก ปลัก ปลัก ปลัก ปลุก
 ปลุก เพลก แพลก ไปลก ปลอก ปลวก เพลียก เพลือก
 เพลิก เพลอก ๖

๑ ปลท ปลั้ ปลาท ปลิต ปลั้ ปลั้ ปลั้ ปลุท
 ปลุท เพลท แพลท ไปตท ปลอท ปลวท เพลียท เพลือท
 เพลิต เพลอท ๖

๑ ปลบ ปลับ ปลาบ ปลิบ ปลับ ปลับ ปลับ ปลุบ
 ปลุบ เพลบ แพลบ ไปลบ ปลอบ ปลวบ เพลียบ เพลือบ
 เพลิบ เพลอบ ๖

๑ ปลม ปลัม ปลาม ปลิม ปลัม ปลัม ปลัม ปลุม
 ปลุม เพลม แพลม ไปมม ปลอม ปลวม เพลียมม เพลือมม
 เพลิม เพลอม ๖

เพลย

๑ ปลาย ปลาว ปลิว ปลิว ปลีย ปลีย ปลุย ปลุย
 เพลอย

เปลว แผลว ไพลย ปลอย ปลวย เปลียว เปลี่ย
 ปลีย เปลียะ เปลือ เปลือะ เปลอ เปลอะ ปลัว ปลัวะ
 เปละ แปะะ ไปละ แปะะ ปลุ ปลรรณ ปลรร ปลอ
 ปล่อ ปล้อ ปลือ ปลือ ปลัย ปลือ ะ

๑ ทัว (ป) ควบกับทัว (ด) แม่ ก กา ได้คำใช้
 ๑๔ คำ คือ ปลา ปลีกกล้วย ปลีน่อง ชูเปล แผลหนึ่งดี
 ไปด่แปล้ เพียบแปล้ ต้นไม้เปลว ว้างเปล้า นกเปล้า
 มวยเปล้า เต็มเปล้า กระบือปละ ปลดปละ ะ

๑ ทัว (ป) ควบกับทัว (ด) แม่ กน ได้คำใช้ ๗ คำ
 คือ โจรปล้น ปลอกปล้น ปล้นทา คำแปลน น้ำเปลี่ยนๆ
 ผลัดเปลี่ยน ปล้นปล้น ะ

๑ ทัว (ป) ควบกับทัว (ด) แม่ กง ได้คำใช้ ๑๗ คำ
 คือ ปลงพระ ปลดปลง ปลงชีพ ปลอดปลั่ง ผักปลัง
 สุกปลั่ง ทากปลิง ทดปลิง งามเปล่ง แผลงทัว
 ปลักแปลง ปลอดปลั่ง ปล่องงู ปล้องไม้ หมดเปลือง
 เปลืองเครื่อง เปลืองทัว ะ

๑ ทัว (ป) ควบกับทัว (ด) แม่ กก ได้คำ ใช้

๑๒ คำ คือ ปลดเปลี่ย ตกปลัก เงินปลัก ปลักไป
ปลุกให้ตื่น ปลุกตื่นไม้ ตูแปลกไป ของแปลกๆ
ถักปลอก ปลิ้นปลอก จอมปลวก เปลือกไม้ ๖

๑ ทัว (ป) ควบ กับ ทัว (ด) แม่ กต ได้ คำ ใช้ ๖ คำ
คือ ปลดขรา เปลื้องปลด ปลดปลิด พระปลัด
ของปลาก วันปลอก ๖

๑ ทัว (ป) ควบ กับ ทัว (ด) แม่ กบ ได้ คำ ใช้ ๖ คำ
คือ ปลับปลับ ผักปลาบ ปลาบใจ พ้าแถบแปลบ
เจ็บแปลบ ปลอบประโลม ๖

๑ ทัว (ป) ควบ กับ ทัว (ด) แม่ กม ได้ คำ ใช้ ๕ คำ
คือ ปลื้มใจ งามปลื้ม ปลาบปลื้ม แปลกปลอม ปลอมพล

๑ ทัว (ป) ควบ กับ ทัว (ด) แม่ เกย ได้ คำ ใช้ ๑๒ คำ
คือ ต้นปลาย ปลิวไป เพลวเพลิง เพลวมนั ปล่องเปลว
ปละปล่อย ทางเปลี่ยว เปลี่ยวใจ เปลี่ยวกาย เบนง่อยเปลี้ย
ปลดเปลี่ย มัดเปนเปลาะ ๖

๑ ทัว (ป) ประโยค กับ ทัว (ด) เห็น ได้ คำ ใช้ แม่ ก กา
คือ ปรุทะล่ำ แม่กต คือ ปรุดี เท่านั้น ๖

๑ จบ (ป) ประโยค เท่านั้น ๖

๑ ทัว (ค) ประโยคกับทัว (ร) แจกดังนี้ ๕ ขะ

๑ คร ครา คริ ครี ครี่ ครู่ ครู เคร แคร
ไคร ไคร ไคร เครา ครำ กระ ๕

๑ ครน ครัน คราน คริน คริ่น ครึ้น ครึ้น ครุน
ครุน เครน แครน ไครน ครอน ครวน เคี่ยน เคี่ยน
เควิน เครอน ๕

๑ ครวง ครึง คราง คริง คริ่ง ครึง ครึง ครุง
ครุง เครวง แครวง ไครวง ครอง ครวง เคียง เคียง
เควึง เครอง ๕

๑ ครก ครัก คราก คริก ครีก ครึก ครึก ครุก
ครุก เครก แครก ไครก ครอก ครวก เคียก เคียก
เควิก เครอก ๕

๑ ครด ครัด คราด คริต ครัต ครัต ครัต ครด
ครด เครด แครด ไครด ครอด ครวด เคียด เคียด
เควิต เครอด ๕

๑ ครบ ครับ คราบ คริบ ครีบ ครีบ ครีบ ครบ

ควบ ควบ แควบ ไควบ ควอบ คววบ ควือบ ควือบ
ควืบ ควือบ ะ

๑ ควม ควัม คววม ควิม ควัม ควัม ควัม ควม
ควม คววม แควม ไควม ควอม คววม ควือบ ควือม
ควิม ควอม ะ

ควอย

๑ ควาย ควาว ควิว ควัว ควัย ควัย ควุย
ควอย

ควุย ควว แควว ไควว ควอย คววบ ควือบ ควือย
ควัย ควัยะ ควือย ควือะ ควอย ควือะ ควัว ควัวะ
ควะ แควะ ไควะ ควะควั คววม คววร ควอ
คว้อ คว้อ ควัย ควือ ะ

๑ ทัว (ค) ควบกับทัว (ร) แม่กกาได้คำใช้ ๑๖ คำ
คือ ควานี้ หลายควา จุกคว่า ควักน้ำ ควสอน
ไปสักรู หามแคว ไครผู้ใด จะไควได้ กอตะไคว
หนวดควา คว่าท่า น้ำคว่า คว่าคว่า ควุควะ ควะควี ะ

๑ ทัว (ค) ควบกับทัว (ร) แม่กนได้คำใช้ ๑๐ คำ

คือ ครั้น คร้าม มีกรรมที่ ครั้นตัว นางกรรม เกียรติคร้าม
ถื่นครื่นๆ ครื่นตักนถ มีครุ่นๆ ฤฤครื่น คร่ำครวน ะ

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ร) แม่กงได้คำใช้ ๙ คำ
คือ น้ำครั่ง ครั่งนั้น ร้องคราง ครื่นเครง หอยแครง
คว่องแครง เสือโคร่ง โคร่งคว่าง ทรวงเครื่อง ะ

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ร) แม่กกได้คำใช้ ๕ คำ
คือ ครกสาก จะแตกคราก ครึกครื้น ไครกครอก
ลูกครอก ะ

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ร) แม่กตได้คำใช้ ๕ คำ
คือ ครกหน้า ทังครีตๆ พระยาครุฑ ครุฑสี่
ทังเครือท ะ

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ร) แม่กบได้คำใช้ ๕ คำ
คือ ครบถ้วน ถอกคราบ สุกวิฬ ครอบสำริด ครอบง่า
แถ ครอบอะไรๆอื่นๆ ะ

๑ ตัว (ค) ควบกับตัว (ร) แม่กมได้คำใช้ ๗ คำ
คือ สงคราม ย่อมคราม คร้ามถั่ว ทุครีม ทุครีม

ทั้งไควม คว่อม หลักทอ

ฯะ

๑ ทัว (ค) ควบ กับ ทัว (ว) แม่เกยได้คำใช้
๑๐ คำ คือ เป็น ควาว ๆ ขาย ควย ไคว้ควือ
ถูทะควี๋ยว โวงควัว ควะระควะ ควือ ๆ ควือเถาวด์
ทะควั้นทะควอ ทั้นทะควือ

ฯะ

๑ ทัว (ค) ปะโยคกับทัว (ล) แจกทั้งนี้

ฯะ

๑ คล คลา คลิ คลี่ คลี้ คลี้ คลุ คลู เกล แกล
ไคล ไคล ไคล เกลา คลำ คละ

ฯะ

๑ คลน คลั่น คลาน คลิน คลิ่น คลิ่น คลิ่น คลน
คลุน เกลน แกลน ไคลน คลอน คลวน เคลี่ยน เคลื่อน
เคลิน เคลอน

ฯะ

๑ คลง คล้ง คลาง คลิง คลิ่ง คลิ่ง คลิ่ง คลง
คลุง เกลง แกลง ไคลง คลอง คลวง เคลียง เคลื่อง
เคลิง เกลอง

ฯะ

๑ คลก คลัก คลาก คลิก คลี้ก คลี้ก คลี้ก คลุก
คลุก เกลก แกลก ไคลก คลอก คลวก เคลียก เคลือก
เคลิก เกลอก

ฯะ

๐ คตท คตทั คตาท คตติท คต็ท คต็ท คต็ท คตท
คตท คตทท แคตท ไคตท คตอท คตวท เคต็ทท เคต็อท
เคต็ทท เคตอท ๖

๐ คตบ คตบ คตบ คตบ คตบ คตบ คตบ คตบ
คตบ คตบ แคตบ ไคตบ คตอบ คตวบ เคต็บบ เคต็อบ
เคต็บบ เคตอบ ๖

๐ คตม คตม คตม คตม คตม คตม คตม คตม
คตม คตม แคตม ไคตม คตอม คตวม เคต็ยม เคต็อม
เคต็ยม เคตอม ๖

เคตย

๐ คตย คตย คตย คตย คตย คตย คตย
เคตย

คตย คตย แคตย ไคตย คตอย คตวย เคต็ยว เคต็อย
เคต็ย เคต็ยะ เคต็อ เคต็อะ เคตอ เคตอะ คตว คตวะ
เคตยะ แคตยะ ไคตยะ เคตาะ คตุ คตรวม คตรว คตอ
คตอ คตอ คตย คตอ ๖

๐ ทัว (ค) ควบกับทัว (ด) แม่ ก กา ได้คำไว้

๑๐ คำ คือ คลาไคล เเกาะตุกคลี คลีบาน ไสไคล
 บางไคล คลึงเคล้า ลูบคลำ ว่ายน้ำคลำ ผิวคล้า
 คละปะปน ะ

๑ ทัว (ค) ควบกับทัว (ด) แม่ กน ได้คำใช้ ๖ คำ
 คือ คุกคณ ฌมคณ ฆาตคณ ฤยคณ
 โยคคณ คลาตเคื่อน ะ

๑ ทัว (ค) ควบกับทัว (ด) แม่ กง ได้คำใช้ ๘ คำ
 คือ กรมพระคลัง เฝือกคลัง คลางแคลง เกล้าคลัง
 เรือโคลง กาวัยโคลง ลงคอง พุทค่อง ะ

๑ ทัว (ค) ควบกับทัว (ด) แม่ กก ได้คำใช้ ๒ คำ
 คือ ฌกคก ฌวกคก ะ

๑ ทัว (ค) ควบกับทัว (ด) แม่ กต ได้คำใช้ ๓ คำ
 คือ คลาตไป คลอตบุตร เปนเคต ะ

๑ ทัว (ค) ควบกับทัว (ด) แม่ กบ ได้คำใช้ ๓ คำ
 คือ คลับคล้าย คลับคลา เคลือบอาบ ะ

๑ ทัว (ค) ควบกับทัว (ด) แม่ กม ได้คำใช้ ๓ คำ
 คือ ปกคณ มืตคณ เกลิบเคิ้ม ะ

๑ ทัว (ค) ควบ กับ ทัว (ด) แม่เกย ได้คำใช้ ๖ คำ
คือ ดู คล้าย กัน แคล้ว กัน ไป คลาด คล้อย ประโยชน์ คล้อย
เดิน คลอ กัน ไป บ้าน คล่อ ะ

๑ จบ (ค) ประโยคเท่านั้น ะ

๑ ทัว (ค) ประโยคกับ ทัว (ว) แจกทั้งนี้ ะ

๑ คว ควา ควิ ควี่ ควี้ ควั ควุ ควู เคว แคว
ไคว ไคว ไคว เควา คว่า ควะ ะ

๑ ควน ควั่น ควาน ควิน ควิ่น ควั้น ควุ่น
ควูน เควน แควน ไควน ควอน คววน เควียน เควือน
ควีน เควอน ะ

๑ ควง คว้ง ควาง ควิง ควิ่ง ควึง ควุ้ง
ควุง เควง แควง ไควง ควอง คววง เควียง เควื่อง
ควึง เควอง ะ

๑ ควก ควัก ควาก ควิก ควี้ก ควึก ควัก ควุก
คววก เควก แควก ไควก ควอก คววก เควียก เควือก
ควึก เควอก ะ

๑ ควต ควัถ ควาถ ควิต ควีถ ควัถ ควีถ ควุต
ควุต เควถ แควถ ไควถ ควอถ คววถ เควียถ เควือถ
ควีถ เควอถ ๖

๑ ควบ ควับ ควาบ ควิบ ควีบ ควึบ คววบ
ควูป เควบ แควบ ไควบ ควอบ คววบ เควียบ เควือบ
ควิบ เควอบ ๖

๑ ควม ควัม ความ ควิม ควีม ควึม ควุ่ม ควุม
ควุม เควม แควม ไควม ควอม คววม เควียม เควียม
ควิม เควอม ๖

ควย

๑ ควาย ควาว ควิว ควัว ควัย ควัย ควุย
ควอย

ควุย เควว แควว ไควว ควอย คววย เควียว เควือว
ควัย ควัยะ ควือ ควือะ เควอ เควอะ ควัว ควัวะ
ควะ แควะ ไควะ ควาะ ควุ่ม คววม ควว
คว่อ ควัถ ควัย ควือ ๖

๓๗

๑ ทัว (ค) ควบกับทัว (ง) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๓ คำ
คือ ควัว ไคว ไปทุก แคว ล้ม ควัว ะ

๑ ทัว (ค) ควบกับทัว (ง) แม่ ก ณ ได้คำใช้ ๕ คำ
คือ เปลวควัน ควานหมอ เทียวคว้านหา แวน แคว้น

๑ ทัว (ค) ควบกับทัว (ง) แม่ ก ง ได้คำใช้ ๓ คำ
คือ ควิว คว้าง หมุนคว้าง รำคว้าง ะ

๑ ทัว (ค) ควบกับทัว (ง) แม่ ก ก ได้คำใช้ ๒ คำ
คือ ฉีกควาก ขาดควาก ะ

๑ ทัว (ค) ควบกับทัว (ง) แม่ ก ต แม่ ก บ ไม่มีคำใช้

๑ ทัว (ค) ควบกับทัว (ง) แม่ ก ม ได้คำใช้ ๑ คำ
คือ ถ้อยความ ะ

๑ ทัว (ค) ควบกับทัว (ง) แม่ ก ย ได้คำ ใช้ ๑ คำ
คือ วัวควาย ะ

๑ จบ (ค) ประโยคเท่านั้น ะ

๑ ทัว (ท) ประโยคกับทัว (ร) แจกทั้งนี้ ะ

๑ ทร ทรา ทริ ทรี ทรี ทรี ทรุ ทรุ เทร แทร

ไทโร ไทร ไทโร เทรา ทรา ทระ ๖

๑ ทวน ทวั้น ทวาน ทวิน ทวั้น ทวั้น ทวั้น ทวน
ทวน เทวน แทวน ไทวน ทวอน ทววน เทวียน เทวียน
เทวิน เทวอน ๖

๑ ทวง ทว้ง ทวาง ทวัง ทว้ง ทว้ง ทว้ง ทวง
ทวง เทวง แทวง ไทวง ทวอง ทววง เทวียง เทวียง
เทวัง เทวอง ๖

๑ ทวก ทวกั ทวาก ทวิก ทวัก ทวัก ทวัก ทวก
ทวก เทวก แทวก ไทวก ทวอก ทววก เทวียก เทวียก
เทวิก เทวอก ๖

๑ ทวด ทวดั ทวาด ทวิต ทวิต ทวิต ทวิต ทวด
ทวด เทวด แทวด ไทวด ทวอด ทววด เทวียด เทวียด
เทวิต เทวอด ๖

๑ ทวบ ทวบั ทวาบ ทวิบ ทวับ ทวับ ทวับ ทวบ
ทวบ เทวบ แทวบ ไทวบ ทวอบ ทววบ เทวียบ เทวียบ
เทวิบ เทวอบ ๖

๑ ทวม ทวมั ทวาม ทวิม ทวิม ทวิม ทวิม ทวม

ทรม เทรม แทรม ไตรม ทรม ทรวม เทรียม เทรียม
เทริม เทรอม ะ

เทรบ

๑ ทราย ทราว ทริว ทรีว ท्रीय ท्रीय ทรุย

เทรอบ

ทรุย เทรว แทรว ไทรย ทรอย ทรวย เทรียว เทรียย
เทรีย เทรียะ เทรือ เทรือะ เทรอ เทรือะ ทรีว ทรีวะ
เทระ แทะระ ไทะระ เทวาระ ทรุ เทรรวม ทรรร ทรอ
ทร้อ ทร้อ ทรีย ทรือ ะ

๑ ทัว (ท) ควบกับทัว (ร) แม่กกาได้คำใช้๗ คำ
คือ อินทรา จันทรา อินทรีย นนทรี มณทรี
ตันไทร ฉะเชิงเทรา ะ

๑ ทัว (ท) ควบกับทัว (ร) แม่กนมมีทัว (๓) ใช้
แทนมากแล้ว ะ

๑ ทัว (ท) ควบกับทัว (ร) แม่ กง ได้คำใช้๔ คำ
คือ ทรงเครื่อง ใช้ทรง หมากร้าง พระทรง ะ

๑ ทัว (ท) ควบ กับ ตัว (ร) แม่ กก ได้คำใช้ ๔ คำ
คือ น้ำตาตกทวทๆ สิ้นทวาก ตัวแทรก ทวอกธาร ะ

๑ ทัว (ท) ควบ กับ ตัว (ร) แม่ กต ได้คำใช้ ๔ คำ
คือ เลื่อมทวท ทวตทวท มารเทรียต สวมเทริต ะ

๑ ทัว (ท) ควบ กับ ตัว (ร) แม่ กบ ได้คำใช้ ๓ คำ
คือ ผ้าทวีบ ทวพิยสิน ทวามเวียง ะ

๑ ทัว (ท) ควบ กับ ตัว (ร) แม่ กม ได้คำใช้ ๓ คำ
คือ เลว ทวาม ทวตโทรม โทรมนัส ะ

๑ ทัว (ท) ควบ กับ ตัว (ร) แม่ เกย ได้คำใช้ ๑ คำ
คือ ดินทวาย ะ

๑ ตัว (ท) ประโยค กับ ตัว (ด) ไม่ใคร่มีคำ ใช้
มีแต่ในแม่ กง คำ ๑ คือ ทลวงไล่ แม่ กก ๒ คำ คือ ทล็ก
มทลวก แม่ กต คำ ๑ คือ เทลิต แม่ เกย ๒ คำ คือ
ทลุษ ทลาย ะ

๑ ตัว (ท) ประโยค กับ ตัว (ว) ไม่ใคร่มีคำ ใช้
มีแต่ในแม่ กต ๒ คำ คือ ทวชี ทวชี แม่ เกย คำ ๑
คือ ทวาย ะ

๑ จบ (ท) ประโยค เท่านั้น ะ

◎ ทัว (พ) ประโยคกับทัว (ร) แจกดังนี้ ะ

◎ พร พรา พร พรื พรื พรื พรุ พรุ เพร เพร
ไพโร ไพโร ไพโร เพร พร้า พระ ะ

◎ พรน พรัน พราน พริน พริน พริน พริน พรน
พรน เพรน แพรน ไพรอน พรอน พรวน เพรียน เพรียน
เพริน เพรอน ะ

◎ พรง พร้ง พราง พรึง พรึง พรึง พรึง พรง
พรง เพรง แพรง ไพรง พรอง พรวง เพรียง เพรียง
เพริง เพรอง ะ

◎ พรก พรัก พราก พรัก พรัก พรัก พรัก พรก
พรก เพรก แพรก ไพรก พรอก พรวก เพรียก เพรียก
เพริก เพรอก ะ

◎ พรต พรัด พราด พรัด พรัด พรัด พรัด พรต
พรต เพรต แพรต ไพรด พรอด พรวด เพรียด เพรียด
เพร็ด เพรอด ะ

◎ พรบ พรบ พราบ พรบ พรบ พรบ พรบ พรบ

พวบ เพบ แพบ โพบ พรอบ พรวบ เพบเียบ เพบเือน
เพือบ เพบอบ ๖

๑ พวม พว้ม พวาม พวม พว้ม พว้ม พว้ม พวม
พวม เพบม แพบม โพบม พรอม พรอม เพบม เพบม
เพวม เพบอม ๖

เพวย

๑ พวาย พวาว พวิว พวิว พวีย พวีย พวย

เพวอย

พวย เพบว แพบว โพบว พรอย พรวย เพบว เพบว
เพือบ เพือบะ เพือบะ เพือบะ เพือบะ เพือบะ พวัว พวัวะ
เพวะ แพบะ โพบะ เพวะ พวู พววม พวรว พวอ
พว้อ พว้อ พวีย พว้อ ๖

๑ ทัว (พ) ควบกับทัว (ร) แม่ ก กา ได้คำใช้
๑๒ คำ คือ แตกพัว มีดพัว พัว พัวตพัว ตกพัว
แพบหลาย แพบสี่ พนมไพร ไพบพล งามเพรา
ฝนตกพัวๆ พัวพัว พัว ๖

๑ ทัว (พ) ควบกับทัว (ร) แม่ ก กา ได้คำใช้ ๕ คำ

คือ พรันใจ นายพราน ขาดพรุน ลูกพรวน มะม่วงพรวน

๑ ตัว (พ) ควบกับตัว (ร) แม่ กง ได้คำใช้
๑๒ คำ คือ อำพราง ทาพร่าง สะพร้ง งามพร้ง
ไม้พร้ง พร้งนี้ ก่อนเพรง ทางสองแพรง ไม้ไพรง
บกพร่อง คำพร้อง เพรียงกิน ะ

๑ ตัว (พ) ควบกับตัว (ร) แม่ กก ได้คำใช้
๑๐ คำ คือ พรักพร้อม จากพราก พรักไทย พรักเทศ
ไพร พฤษข ดาวประกายพฤษ หนุ้าแพรก หมายไพรก
พรอกพร้อง เลี้ยงเพรียก ะ

๑ ตัว (พ) ควบกับตัว (ร) แม่ กต ได้คำใช้ ๘ คำ
คือ สร้างพรด พรดพราก พรด พรด แพรด พรอด
พรวด เพราเพรศ ะ

๑ ตัว (พ) ควบกับตัว (ร) แม่ กบ ได้คำใช้ ๓ คำ
คือ แลบพริบ พรินทา สพริบพร้อม ะ

๑ ตัว (พ) ควบกับตัว (ร) แม่ กม ได้คำใช้ ๖ คำ
คือ ประพรม ท้าวมหาพรม พรมจรรย์ พราหมณ
พร้งพร้อม เลี่ยมเพรียม ะ

๑ ทัว (พ) ควบกับตัว (ร) แม่เกยได้คำใช้ ๘ คำ
คือ เลื่อมพราย ภูตพราย แสงพราว มะพร้าว แพรวๆ
เรือเพรียว แล่นเพรือ เฝียงเพราะ ะ

๑ ทัว (พ) ประโยคกับตัว (ด) แจกดังนี้ ะ

๑ พล พลา พลี พลี่ พลี้ พลั พลุ พลู เพล แพล
ไพล ไพล ไพล เปลา ปลำ พละ ะ

๑ พลน พลัน ปลาน ปลิน ปลิ่น ปลิ้น ปลื่น พลน
พลน เพลน แพลน ไพลน พลอน พลวน เพลี่ยน เพลื่อน
เพลิน เพลอน ะ

๑ พลง ปล้ง ปลาง ปลิง ปลั่ง ปลิ่ง ปลึง พลง
พลง เพลง แพลง ไพลง พลอง พลวง เพลียง เพลื่อง
เพลิง เพลอง ะ

๑ พลก ปลัก ปลาก ปลิก ปลึก ปลัก ปลัก พลก
พลก เพลก แพลก ไพลก พลอก พลวก เพลียก เพลือก
เพลิก เพลอก ะ

๑ พลด ปลัด ปลาด ปลิต ปลัด ปลัด ปลัด พลด

พลู เพลต แพลต โพลต พลอต พลวต เพ็ลยค เพ็ลยต
เพ็ลยค เพ็ลยค ว่าจะ

๑ พลบ พลับ ปลาบ ปลิบ ปลับ ปลับ พลบ
พลบ เพลบ แพลบ โพลบ พลอบ พลวบ เพ็ลยบ เพ็ลยบ
เพ็ลยบ เพ็ลยบ ว่าจะ

๑ พลม พลัม พลาม ปลิม ปลัม ปลัม ปลัม พลม
พลม เพลม แพลม โพลม พลอม พลวม เพ็ลยม เพ็ลยม
เพ็ลยม เพ็ลยม ว่าจะ

เพลย

๑ พลาย พลาว พลิว พลิว พลัย พลัย พลัย
เพลย

พลุย เพลว แพลว โพลย พลอย พลวย เพ็ลยว เพ็ลยว
เพ็ลย เพ็ลยะ เพ็ลย เพ็ลยะ เพ็ลย เพ็ลยะ พลัว พลัว
เพละ แพละ โพละ เพละ พลุ พลรวม พลรว พลอ
พลอ พลอ พลัย พลัย ว่าจะ

๑ ทัว (พ) ควบกับทัว (ด) แม้กกาได้คำใช้๑๕ คำ
คือ พลับปลา ปลาเนื้อ พลิตอก บั๊พลี ทุตพลุ ใบพลุ

เพ่งไป ไพล่เผล ไพล่เพล้ พระเพลา กะตาดเพลา
เพลาใบ พุดพล้า พลาดพล้า พละพลึง ะ

๑ ทัว (พ) ควบกับทัว (ล) แม่กนได้คำใช้ ๘ คำ
คือ ฉับพลัน เตือดพล่าน พร้าวพลัน ทาโพลน
มะพร้าวพลอน กินพลอน เพี้ยนคำ เพลนใจ ะ

๑ ทัว (พ) ควบกับทัว (ล) แม่กงได้คำใช้ ๑๕ คำ
คือ ผิดพลั้ง ไปพลาง พละพลึง เตือดพล่ง ใจพล่ง
ร้องเพลง พลิกแพลง เพลิงโพล่ง โดนน้ำโพล่ง นายโพล้ง
ไม้พลอง พล่องแพลง แร่พลวง พลาดเพลียง พระเพลอง

๑ ทัว (พ) ควบกับทัว (ล) แม่กกได้คำใช้ ๕ คำ
คือ เตือดพลักๆ กลับพลิก พลุกว่างา คนพลุกพล่าน
หม้อพลวก ะ

๑ ทัว (พ) ควบกับทัว (ล) แม่กดได้คำใช้ ๕ คำ
คือ จับพลัด พลาดล้ม เพล็ดดอก ช่างพลอด เพล็ดเพลน

๑ ทัว (พ) ควบกับทัว (ล) แม่กบได้คำใช้ ๒ คำ
คือ เวลาลบ ต้นมะพลับ ะ

๑ ทัว (พ) ควบกับทัว (ล) แม่กมได้คำใช้ ๔ คำ

คือ เพลิงโพลง พลาม พุกพลุ่มพล่าม พุกพลอมแพลม
ชุกฉิ่งแพลม ฯ

๑ ทัว (พ) ควบ กับ ทัว (ต) แม่เกย ได้คำใช้ ๑๐ คำ
คือ ช้างพลาย ท้องพลู้ย พลอยห้วแหวน พลอยพุดจา
พุกพล่อยๆ พลัวแทงดิน อ่อนเพลีย ทิดเพลี้ย
แพละโลม ผ้าเพลาะ ฯ

๑ ทัว (พ) ประโยค กับ ทัว (ว) แจก ออกก็ไม่มีใครได้
คำใช้ ในแม่กงมีคำใช้คำหนึ่ง คือ พวงสงกา นอกนั้น
ไม่เห็นได้คำที่ต้องใช้เลย ฯ

๑ จบ (พ) ประโยคเท่านั้น ฯ

๑ อักษรประโยคสั้น	สารแสดง
คิดกลั่นสรร ออกแจง	แจกไว้
จัดพวกอักษรแฝง	ฝากร่วม
จบเสร็จสำเร็จได้	ลอกแล้วลงพิมพ์ ฯ

๑ แต่นี้จะว่า กับ แก่ แต่ ต่อ ๔ คำนี้ต่อไป
ผู้จะเขียน ต้อง ใช้ให้ถูกกับ ความ ถ้าใช้ที่ควร จะว่า กับ

ว่า เปน แก่ เคลื่อน คลาศ นักปราชญ์ที่มี ใจ ละเอียต
 ก็ จะ รังเกียจ ตีเตียน แล แบบ ที่ ถูก ต้อง ถ้อง แท้ นั้น พระบาท
 สมเด็จ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เอก อรรค อุดม บัณฑิตย
 ไททรง พระกรุณา โปรดเกล้า ฯ พระ ราชทาน แบบ ฉบับ
 ไว้ เปน ตัวอย่าง ดังนี้ ๖

๑ คำพูด คำเขียน ใช้ ลง หนังสือ ย่อม แปลก ๆ ต่าง ๆ
 ตาม ลักษณะ นิยม ถ้อยคำ นั้น ๆ ให้ ท่าน ผู้ จะ พูด แล จะ ใช้
 หนังสือ สังเกต ที่ ควร ที่ ไม่ ควร จง ประจักษ์ คือ ที่ ควร
 จะ ว่า กับ กับ ก็มี ว่า อย่างอื่น ผิด ไม่ ถูก แล ที่ ควร จะ ว่า
 แก่ แก่ ก็มี ว่า ต่อ ก็มี ว่า อย่างอื่น ไม่ ได้ ไม่ ถูก แล ที่ ควร
 ว่า แต่ แต่ ก็มี ว่า อย่างอื่น ไม่ ชอบ ไม่ ถูก แล ที่
 จะ ว่า แต่ ว่า ใน ใช้ ใน คำ สูง ก็มี เปน หลาย จำพวก ดังนี้
 ใน ทุก วัน นี้ ใช้ คำ ผิด ๆ มาก นึก เลื่อน เลอะ ปะปน กัน ไป
 ใช้ คำ ว่า กับ กับ กับ มาก นึก ทัว ไป ทุก หน ทุก แห่ง ไม่มี
 ผู้ สังเกต ว่า ที่ ควร ที่ ไม่ ควร เลย เพราะ ฉนั้น จึง จะ ขอ
 ตั้ง แบบ ไว้ ให้ เห็น ดังนี้ เหมือน ใน คำ พูด ว่า

(๑) คน อยู่ ด้วย กัน	(๑๙) รัก ใคร กัน
(๒) ไป ด้วย กัน	(๒๐) สัม คบ กัน
(๓) มา ด้วย กัน	(๒๑) พบ ปะ กัน
(๔) นั่ง นอน ด้วย กัน	(๒๒) ร่วม กัน
(๕) ทำ ด้วย กัน	(๒๓) ช่วย กัน
(๖) กิน ด้วย กัน	(๒๔) พร้อม กัน
(๗) เล่น ด้วย กัน	(๒๕) สร้าง ด้วย กัน
(๘) พุด ด้วย กัน	(๒๖) ผูก พัน กัน
(๙) เจรจา กัน	(๒๗) ร้อย ด้วย กัน
(๑๐) ปกษา กัน	(๒๘) คู่ กัน
(๑๑) คิด อ่าน กัน	(๒๙) สำหรับ กัน
(๑๒) ดู เหมือน กัน	(๓๐) ตรง กัน
(๑๓) คล้าย กัน	(๓๑) ต้อง กัน
(๑๔) อย่าง เดียว กัน	(๓๒) ติด เนือง กัน
(๑๕) เรื่อง เดียว กัน	(๓๓) ตลอด ถึง กัน
(๑๖) ชอบ กัน	(๓๔) เพื่อน กัน
(๑๗) วิวาท กัน	(๓๕) นับถือ กัน
(๑๘) ชก ตี กัน	(๓๖) เปน ไมตรี กัน

(๓๗) ชิด กัน	(๔๗) ไตน กัน
(๓๘) ช้ำ กัน	(๔๘) คล้อง จอง กัน
(๓๙) ไก่ กัน	(๔๙) ถูก ต้อง กัน
(๔๐) เคียง กัน	(๕๐) ผสมกัน
(๔๑) ท่อ กัน	(๕๑) คละ กัน
(๔๒) รวม กัน	(๕๒) เจื่อ ปน กัน
(๔๓) แข่ง กัน	(๕๓) บวก เข้า ด้วย กัน
(๔๔) แย่ง ชิง กัน	(๕๔) ควาว เตี่ยว กัน
(๔๕) สมทบ กัน	(๕๕) เสมอ กัน
(๔๖) ปะจวบ กัน	(๕๖) เท่า กัน

ใน คำเหล่านี้ว่ามานี้ คำที่ต้องใช้ว่า กับ กับ จะใช้
อย่างอื่น ไม่ได้เลย ๖๖

๑ คือ นาย อยู่ด้วย กัน กับ บ่าว เจ้า อยู่กับ ทาษ ฤ
เจ้า! อยู่ด้วย กัน กับ ผู้ มี ชื่อ ๖๖

๒ บิดา ไป ด้วย กัน กับ บุตร ฤ ไป กับ ช้าง ม้า
พ่อ เกวียน ๖๖

๓ พวก ลูก คำ มา ด้วย กัน กับ พวก ต่าง ๖๖

๕๑

- ๑ ๔ หญิง นิ่ง ด้วย กัน นอน ด้วย กัน กับ ชาย ว่าจะ
- ๑ ๕ ผู้ต้อง เภณที่ ทำ ด้วย กัน กับ นาย ต้าน ว่าจะ
- ๑ ๖ ไท้ นิ่ง ล้อม กัน ไท้ ด้วย กัน กับ จีน ว่าจะ
- ๑ ๗ ผู้ ตี เล่น ด้วย กัน กับ ไพ่ ว่าจะ
- ๑ ๘ ศิษย์ พุท กับ อาจารย์ ว่าจะ
- ๑ ๙ กงสัล เจริญ กับ กับ ราชทูต ว่าจะ
- ๑ ๑๐ ผู้ใหญ่ ปรึกษา กัน กับ ผู้ น้อย ว่าจะ
- ๑ ๑๑ นายงาน คิด อ่าน กับ กับ ลูกจ้าง ว่าจะ
- ๑ ๑๒ เรื่อง ความ นั้น ดูเหมือน กัน กับ จำนวน คน นี้ ว่าจะ
- ๑ ๑๓ รูป ภาพ นี้ คล้าย กัน กับ คนจริง ฤา รูป พรรณ ของ
นี้ คล้าย กัน กับ ของ นั้น ว่าจะ
- ๑ ๑๔ ฝีมือ ช่าง นี้ เป็น อย่าง เดียวกัน กับ ฝีมือ ช่าง ไน้ ว่าจะ
- ๑ ๑๕ ความ เรื่อง นี้ เรื่อง เดียว กัน กับ ความ เรื่อง ไน้ ว่าจะ
- ๑ ๑๖ ชาว บ้าน นั้น ชอบ กัน กับ ชาว บ้าน นี้ ว่าจะ
- ๑ ๑๗ พวก ดาว วิวาท กับ กับ พวก แหก ว่าจะ
- ๑ ๑๘ พวก บ้าน เหนือ ชก ตี กัน กับ พวก บ้าน ไต้ ว่าจะ
- ๑ ๑๙ เขมร รัก ใคร่ กัน กับญวน ว่าจะ

- ◎ ๒๐ พวก ไทยสม คบ กัน กับ พวก จีน ๖
- ◎ ๒๑ ชาว เมือง พบ ปะ กัน กับ ชาว บ้าน นอก ๖
- ◎ ๒๒ นักปราชญ์ทุกวันนี้ คิดรวมใจ กัน กับนักปราชญ์เก่าๆ
- ◎ ๒๓ ลูกเด็ก คน นี้ เกิด ร่วม เวลา กัน กับ เด็ก คน ไฉน ๖
- ◎ ๒๔ เจ้า นาย กับ ข้าราชการ ช่วย กัน ทำนุ บำรุง
บ้าน เมือง ๖
- ◎ ๒๕ ผู้ใหญ่พร้อม ใจ กัน กับ ผู้ น้อย ๖
- ◎ ๒๖ เจ้าเมือง กรมการ สร้าง ด้วย กัน กับ ราษฎร ๖
- ◎ ๒๗ ผล มะพร้าว ผล ด้วย กัน กับ ผล ส้ม ต่าง ๆ ๖
- ◎ ๒๘ เรือ น้อย ร้อย ไหว ด้วย กัน กับ เรือ ใหญ่ ๖
- ◎ ๒๙ ท่าน จางวาง ซ้าย คู่ กัน กับ ท่าน จางวาง ขวา ๖
- ◎ ๓๐ เมือง นั้น คู่ ปรึบ กัน กับ เมือง ไฉน ๖
- ◎ ๓๑ ปืน สำหรับ กัน กับ ทหาร ๖
- ◎ ๓๒ หม้อเข้า สำหรับ กัน กับ เสิ้งกวาน ๖
- ◎ ๓๓ ทิศ เหนือ ตรง กัน กับ ทิศ ใต้ ๖
- ◎ ๓๔ บท ร้อง เรือง นั้น ต้อง กัน กับ บท ร้อง เรือง นี้ ๖
- ◎ ๓๕ แถว ถอน ติด เนื่อง กัน กับ ตลาด ๖

๕๓

- ๐ ๓๖ คลอง มหา นาก ตลอดถึง กัน กับ คลองผดุง ๖๖
- ๐ ๓๗ นาย คง เพื่อน กัน กับ นาย เกิด ๖๖
- ๐ ๓๘ ผู้ มี ทรัพย์ นับถือ กัน กับ ลูกค้า ๖๖
- ๐ ๓๙ ใน กรุง เปน ไหมทรี กัน กับ ต่าง ประเทศ ๖๖
- ๐ ๔๐ ทอง เหลือง หุ้ม ชิด กัน กับ เนื้อ ไม้ ๖๖
- ๐ ๔๑ ความ ตื่น ขี้ กัน กับ ความ ปถาย ๖๖
- ๐ ๔๒ ทั้ง บัอม ไกล กัน กับ ลำ คลอง ๖๖
- ๐ ๔๓ เครื่อง ทอง ตั้ง เคียง กัน กับ เครื่อง แก้ว ๖๖
- ๐ ๔๔ คำ ที่ ว่า ไว้ ใน ต้น ต่อ กัน กับ คำ ที่ ว่า ข้าง ท้าย ๖๖
- ๐ ๔๕ ทน ทรัพย์ ของ ผู้ ยัง อยู่ รวม กัน กับ ของ ผู้ ตาย ๖๖
- ๐ ๔๖ ม้า ขาว วิ่ง แข่ง กัน กับ ม้า แดง ๖๖
- ๐ ๔๗ เรือ ญวน แฉว แข่ง กัน กับ เรือ พาย ๖๖
- ๐ ๔๘ ผู้ ร้าย แย่ง ชิง กัน กับ เจ้า ของ ทรัพย์ ๖๖
- ๐ ๔๙ ขบวน หน้า สมทบ กัน กับ ขบวน หลัง ๖๖
- ๐ ๕๐ คน เกิด เวลา ประจวบ กัน กับ วัน เพ็ญ ๖๖
- ๐ ๕๑ เรือ ขึ้น โทณ กัน กับ เรือ ถ่วง ๖๖
- ๐ ๕๒ ดิน ประสพ ผสม กัน กับ มาศ ๖๖ ๕๓ ทอง เหลือง

ผสม กัน กับ ทองแดง

ฯ

๑ ๕๓ เงิน ที่ คละ กัน กับ เงิน แดง

ฯ

๑ ๕๔ สังกะสี เจือปน กัน กับ ดีบุก

ฯ

๑ ๕๕ มะพร้าว บวกเข้า ด้วย กัน กับ ผลไม้ ต่าง ๆ

ฯ

๑ ๕๖ ทรายขาวเจ้า คราว เดียว กัน กับ ทราย ผู้ นั้น

ฯ

๑ ๕๗ เงิน สิบ แปด เหรียญ ใช้ เท่า กัน กับ เงิน ทรา
ซิ่ง หนึ่ง

ฯ

๑ ๕๘ บ้าน ผู้ นั้น ทำ ศักดิ์สิทธิ์ เสมอ กัน กับ ที่ ราชินิกุล

ฯ

๑ คำ ที่ ต้อง ใช้ กับ กับ กับ ตั้ง กล่าว มา นี้

จะ ว่า ไป อีก ก็ จะ ไม่ สดุดง ให้ สังกะสี เทียบ ตู ตาม ลักษณะ
ที่ กล่าว มา แล้ว นั้น เกิด

ฯ

๑ เมื่อ ก่อน นี้ ในปี ที่ ล่วง มา แล้ว ได้ เขียน ประกาศ ไว้
ที่ กำแพง ข้าง นอก ก็มี ได้ ให้ ตี พิมพ์ ประกาศ แจก ไป แก่
ท่าน ทั้ง หาย ทั้ง ปวง ก็มี ชี้แจง ไป ว่า ด้วย จะ ใช้ คำ ว่า
กับ กับ กับ ให้ ถูก ท่าน ผู้ ฟัง ไป ต้อง ถูก ตาม นิติ เตียน ว่า
กับ กับ กับ มาก นัก อะไร ๆ ก็ ใช้ กับ กับ กับ ไป
เสีย หมก ก็ กลับ ยัก มา ใช้ ว่า แก่ แก่ แก่ ไป ใน ที่

๕๕

ควร จะ ใช้ว่า กับ จริงๆ ก็ กลับ ยัก มาใช้ แก่ แก่ แก่ เฒ่า
ทำให้ เถอะ เลื่อน ไป อีก เพราะ ฉนั้น จะ ได้ ฐิ์ แงแบบ ลงไว้
ให้ เห็น ว่า ใน ที่ เช่น คำ ดัง จะ ว่า ต่อ ไป นี้ จึง ควร ต้อง ใช้ ว่า
แก่ จะ ใช้ ว่า กับ ฤา ว่า อย่าง อื่น ไป ไม่ ได้ เลย ที่ เดียว ะ

๐ เหมือน ใน ที่ พุท อย่าง นี้ ะ

(๑)	ให้ แก่	(๑๒)	มอบ ไว้ แก่
(๒)	ส่ง ให้ แก่	(๑๓)	ขาย ไว้ แก่
(๓)	ยอม ให้ แก่	(๑๔)	จำนำ ไว้ แก่
(๔)	แจก ให้ แก่	(๑๕)	ขาย ด้ ไว้ แก่
(๕)	ฝาก ให้ แก่	(๑๖)	ฝาก ไว้ แก่
(๖)	บอก เฒ่า แก่	(๑๗)	ไว้ ธุระ แก่
(๗)	เสีย เงิน ให้ แก่	(๑๘)	ไว้ ใจ แก่
(๘)	ตัด สิ้น ให้ แก่	(๑๙)	ปลง ใจ แก่
(๙)	แบ่ง ให้ แก่	(๒๐)	ไว้ ความ แก่
(๑๐)	ไว้ ถ้อย คำ แก่	(๒๑)	แจ้ง ความ แก่
(๑๑)	ให้การ แก่	(๒๒)	ฐิ์ แง แก่

(๒๓) แพ้ความแก่	(๓๘) ลงโทษ แก่
(๒๔) แพ้รู้แก่	(๓๙) ทำร้าย แก่
(๒๕) บอกไป แก่	(๔๐) ทำอะไร ๆ แก่
(๒๖) เสียของไป แก่	(๔๑) แจกจ่าย แก่
(๒๗) เสียที่ แก่	(๔๒) แบ่งปัน แก่
(๒๘) เสียกล แก่	(๔๓) ปรับใหม่ แก่
(๒๙) เสียอะไร ๆ แก่	(๔๔) เชื้อคน แก่
(๓๐) ควร แก่	(๔๕) เป็นสิทธิ์ แก่
(๓๑) สมควร แก่	(๔๖) ถ่มลง แก่
(๓๒) ว่า แก่	(๔๗) ทอดเท แก่
(๓๓) ท่อว่า แก่	(๔๘) ทับถม แก่
(๓๔) ทอม แก่	(๔๙) ขี้ศึก แก่
(๓๕) ชื่น แก่	(๕๐) สงเคราะห์ แก่
(๓๖) ทำคุณ แก่	(๕๑) อนุเคราะห์ แก่
(๓๗) ทำโทษ แก่	

๑ ในคำเหล่านี้ว่ามานี้ ต้องที่ใช้ว่าอย่างนี้ อย่างอื่นไม่ได้เลย ะ

๑ ที่ ๑ ให้แก่ เหมือนคำว่าผู้มีทรัพย์แจกเงินให้แก่

คนยาก ผู้ใดให้เขาให้เกื้อให้เรือให้พาย แก่ใจ ๖๖

๑ ที่ ๒๒ ส่งให้แก้ เหมือน คำว่า ร้าง หมายถึง ส่ง ส่ง ให้
แก้เจ้าพนักงาน ๖๗

๑ ที่ ๓ ยอมให้แก้ เหมือน คำว่า ถูก เรือ ยอม ให้แก้
นายเรือ ตัดสิน ความ ๖๘

๑ ที่ ๔ แจกให้แก้ เหมือน คำว่า หมาย ประกาศ แจก ให้
แก้ข้าราชการ แลราษฎร ๖๙

๑ ที่ ๕ ฝากให้แก้ เหมือน คำว่า มี ของ ฝาก ให้
แก้หัวเมือง ๗๐

๑ ที่ ๖ บอกเล่าแก้ เหมือน คำว่า ทำรา นี้ พระฤๅษี
นารถ บอกเล่าแก่ พวก พรหมณ์ ๆ ได้บอกเล่า แก่ศิษย์
ต่อมา แล คำว่า ผู้เอา ความ ข้าง นี้ ไป บอก แก่ เล่า ข้าง นั้น ๗๑

๑ ที่ ๗ เสียเงินให้แก้ เหมือน คำว่า เจ้า ของ ส่วน
เสียเงิน ให้แก่ นายระวาง ๗๒

๑ ที่ ๘ ตัดสินให้แก้ เหมือน คำว่า ของ กลาง ท่าน
ตัดสิน ให้ แก่ ใจหทัย ๗๓

๑ ที่ ๙ แบ่งให้แก เหมือน คำว่าสินทูนกำไร ควรแบ่ง
ให้แกผู้เข้าส่วนตามมากน้อย ๖

๑ ที่ ๑๐ ให้ถ้อยคำแก่ เหมือน คำว่าเจ้าล้านคน
ให้ถ้อยคำแก่คู่ความ ๖

๑ ที่ ๑๑ ให้การแก่ เหมือน คำว่านายบุญศรี ให้การ
แก่พระเกษม ๖

๑ ที่ ๑๒ มอบไว้แก่ เหมือน คำว่าบุญชี ราชจ่ายใต้
มอบไว้แก่นายงานแล้ว ๖

๑ ที่ ๑๓ ขายไว้แก่ เหมือน คำว่า ๑ ข้า! ได้เอารูป
พรรณสิ่งนี้ๆ ไปขายไว้แก่ท่าน ๖

๑ ที่ ๑๔ จำนำไว้แก่ เหมือน คำว่าทาสลัก ของนายเงิน
ไปจำนำไว้แก่คนนอกบ้าน ๖

๑ ที่ ๑๕ ขายดีไว้แก่ เหมือน คำว่าเจ้าของกระบือ
เอากระบือไปขายดีไว้แก่กำนัน ๖

๑ ที่ ๑๖ ผากไว้แก่ เหมือน คำว่าแต่ของเด็กน้อย
เอาไปผากไว้แก่เพื่อนบ้าน ๖

๑ ที่ ๑๗ ไว้ธุระแก่ เหมือน คำว่าผู้ใหญ่ไว้ธุระแก่ผู้น้อย

- ๑ ที่ ๑๘ ไว้ใจแก่ เหมือน คำว่า เหตุ^{นี้}ทั้ง^{นี้}เพราะ
ไว้ใจแก่คนข้างนอก ะ
- ๑ ที่ ๑๙ ปลงใจแก่ เหมือน คำว่า ผัว ปลงใจแก่เมีย
- ๑ ที่ ๒๐ ไว้ความแก่ เหมือน คำว่า นาย แสง พี่ ไว้ความ
แก่นายแดงน้องว่าต่าง ะ
- ๑ ที่ ๒๑ แจ้งความแก่ เหมือน คำว่า พี่ท่าน แจ้ง
ความแก่น้องท่าน ะ
- ๑ ที่ ๒๒ ชี้แจงแก่ เหมือน คำว่า ครู อาจารย์ ชี้แจง
ชี้แจงแก่ศิษย์ ะ
- ๑ ที่ ๒๓ แพ้ความแก่ เหมือน คำว่า โจทย์แพ้ความ
แก่จำเลย ะ
- ๑ ที่ ๒๔ แพ้รู้แก่ เหมือน คำว่า คน ไร่ แพ้รู้
แก่คนฉลาด ะ
- ๑ ที่ ๒๕ ให้ไปแก่ เหมือน คำว่า ส่วนทรัพย์ที่เหลือ
อยู่ได้ทำบุญให้ไปแก่ผู้ตาย ะ
- ๑ ที่ ๒๖ บอกไว้แก่ เหมือน คำว่า ข้าราชการทั้งปวง
บอกไปแก่หัวเมืองปากใต้ ฝ่ายเหนือให้ทราบแล้ว ะ

๑ ที่ ๒๗ เสีย ของ ไป แก่ เหมือน คำว่า ผู้ที่เกี่ยว ซึ่ง
มีคดีต่าง ๆ ต้อง เสีย ของ ไป แก่ สุภา กระจา การเป็น
ธรรมนิยม ๖

๑ ที่ ๒๘ เสีย ที่ แก่ เหมือน คำว่า ผู้เจ้า ของ กระบือ
เสีย ที่ แก่ อ้าย ผู้ร้าย ผู้ร้าย ลัก กระบือ ไป ได้ ๖

๑ ที่ ๒๙ เสีย อะไร ๆ แก่ เหมือน คำว่า คน ชื่อ ๆ
มัก เสีย รู้ แล เสีย อะไร ๆ แก่ คน โกง ๖

๑ ที่ ๓๐ ควร แก่ เหมือน คำว่า คดีใด ควร แก่ แพ้
ก็ ให้ แพ้ ควร แก่ ชะนะ ก็ ให้ ชะนะ ๖

๑ ที่ ๓๑ สมควร แก่ เหมือน คำว่า เครื่องยศ ตำรับ นี้
สมควร แก่ เจ้า พระยา ๖

๑ ที่ ๓๒ ว่า แก่ เหมือน คำว่า ผู้ มี ชื่อ ว่า แก่ เพื่อน กัน

๑ ที่ ๓๓ ต่อว่า แก่ เหมือน คำว่า ผู้ ที่ ได้ ส่วน แบ่ง บัน
น้อย ต่อว่า แก่ ท่าน แม่ กง ๖

๑ ที่ ๓๔ ตอบ แก่ เหมือน คำว่า ศิษย์ ตอบ แก่ อาจารย์
ว่า วิชา ยัง ไม่ เข้าใจ ๖

๑ ที่ ๓๕ ขึ้น แก่ เหมือน คำว่า หัว เมือง ขึ้น แก่ กรม

มหาตไทย แล หัวเมืองขึ้น แก่กรมพระ กระลาโหม ๖๖

๑ ที่ ๓๖ ทำคุณแก่ เหมือน คำว่า ผู้ใดทำคุณ แก่
ท่าน ๆ ก็ย่อม ตอบ คุณแก่ตน ๖๗

๑ ที่ ๓๗ ทำโทษแก่ เหมือน คำว่า ผู้ใดทำโทษแก่
ท่าน คือมีผู้ถูกเขียนที่จำของแลอื่น ๆ ๖๘

๑ ที่ ๓๘ ลงโทษแก่ เหมือน คำว่า เจ้านายลงโทษแก่
ผู้มีความผิด ๖๙

๑ ที่ ๓๙ ทำร้ายแก่ เหมือน คำว่า คนร้ายเที่ยว ทำ
ร้ายแก่ชาว บ้าน ชาวเรือขึ้น ล่องเนื่อง ๆ ๗๐

๑ ที่ ๔๐ แจกจ่ายไปแก่ เหมือน คำว่า หมายประกาศ
แจกจ่ายไปแก่ข้าราชการ แลราษฎรอื่น ๆ ๗๑

๑ ที่ ๔๑ แบ่งปันแก่ เหมือน คำว่า ทรัพย์สินสิ่ง
ของ ๆ บิถัมภารดา แบ่งปัน ให้แก่บุตร หลาน แลญาติพี่น้อง ๗๒

๑ ที่ ๔๒ บังคับแก่ เหมือน คำว่า กระลา การ บังคับแก่
คู่ความ ให้นำ สืบ พยาน ๗๓

๑ ที่ ๔๓ ปรับใหม่แก่ เหมือน คำว่า ถูก ชน ปรับ
ใหม่แก่ ใจหทัย ๗๔

๑ ให้กับไม่ได้ ต้องว่าให้แก่ ว่ากับไม่ได้ ต้องว่า
ว่าแก่ ขายกับไม่ได้ ต้องว่าขายแก่ ะ

๑ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศอีกครั้ง
หนึ่งดังนี้ ะ

๑ ประกาศ มาให้คนเขียนหนังสือทั้งปวง ทราบทั่ว
แล้วสังเกต ใช้ ให้ถูก ในที่ควร จะว่า กับ ว่าแก่ว่าแต่
ว่าแต่ว่าต่อว่า ในว่ายัง จงสังเกตให้แน่แล้ว ใช้ ให้ถูก
อย่าให้ปน กับ ไปทุกแห่ง แลอย่ากลัว กับงอเงินไป ะ

๑ คนสองคน สามคนขึ้นไป ทำกิริยาเหมือน กัน
ใช้ว่า กับ ผัวนอน กับเมีย ผัวอยู่กับเมีย นายไปกับ
บ่าว คนหนึ่ง นั่งพูดเล่น กับคนหนึ่ง นายปลุกษา กับบ่าว
บุตรร่วมศุขทุกข์กับบิดามารดา ลูกค้าซื้อขายกับชาวบ้าน
ขุนนางเจรจา กับแขกเมือง เล่นกับตลก คนหนึ่ง
วิวาทกับเพื่อนบ้าน ผู้ร้ายตีรันกันกับเจ้าเรือน คนไทย
ไปกับผู้คุม อะไรอื่น ๆ เช่นนี้ มากมายนัก เอาที่คนสอง
สามคน ๆ มาก กิริยาเดียว กัน ทำด้วย กัน จึงใช้กับ ะ

๑ อนึ่งถ้าเปนของที่ไปด้วย มาด้วย อยู่ด้วย

ได้มาด้วย เสียไปด้วย หายไปด้วยกัน ก็ว่ากันได้
 เหมือนหนึ่งคนไป กับยามของตัว ไป กับดาบ แล ปืนของ
 ตัวก็ว่าได้ คนมากับ หาบ สิ่งของ คนแก่มากับไม้เท้า
 คน กับช้าง กับม้า กับโค กับ กระบือ คนอยู่กับ หีบผ้า ทอง
 เก็บไว้กับเงิน ผ้า กับเสื้ออยู่ด้วยกัน คนได้มิดมา
 กับตัว ได้ชวานมากับส่ว ได้ปืนมากับดินดำ ได้
 เกวียนมากับวัว หีบไฟใหม่เสียกับผ้า เงิน หายไป
 กับถุงด้วยกัน ๖

๑ ของที่ดี สัตว์ที่ดี คนที่ดี อยู่ด้วยกัน ไปด้วยกัน
 ทำอะไรด้วยกัน ต้องที่จะ ออกชื่อด้วยกันว่ากันได้สิ้น
 คือ เงินกับทอง หม้อเข้า กับเชิงกราน บังเหียน กับ ม้า
 ตะพดกับโค สายสน ตะกายกับ กระบือ นกกับกรง
 ทหารกับปืน คนกับช้าง ม้ากับรถ โคกับเกวียน
 คนกับรองเท้า ร่มกับรองเท้า ช้างกับม้า ลากับอูฐ
 บุตรกับบิดา ข้ากับเจ้า เรือกับคน อะไรๆ เป็นอัน
 มาก ที่ไปด้วยกัน มาด้วยกัน อยู่ด้วยกัน ทำอะไร

ทว้ยกัน ว่ากับได้หมด แต่ ถวาย แด่ให้ แด่รับ
 แด่เรียกเอา บอกเล่า ว่ากับไม่ได้เลย ทูลเกล้าทูล
 กระหม่อม ถวายใน หลวง ใน พระบาท สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 ถวายใน เจ้าต่าง กรม กำนัน ในท่าน เสนาบดี ถวาย
 พระ พร แต่ พระเจ้าอยู่หัว กราบ ทูล พระ กรุณาแต่ พระบาท
 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กราบ ทูลต่อ เจ้าต่าง กรม เจ้า
 ยังไม่ได้ทั้ง กรม เรือน ต่อท่าน เสนาบดี แจ้งความ
 ต่อผู้สำเร็จราชการ เมืองกรมการ ฟ้อง ต่อ ลูกขุน ณฑา
 หลวง ให้ใช้ ในแต่ต่อ โดยสมควร นอก กว่านี้ ใช้แก่
 คือ พระราชทานแก่ ให้แก่ บอกแก่ แจ้งความ แก่
 ทำคุณแก่ ทำโทษแก่ ใครๆ อะไรๆ ว่าไม่สุดแล้ว
 คำที่ต่อกับ ให้แก่ บอกแก่ แจ้งแก่ ร้องเรียกแก่
 ทำโทษแก่ ทำคุณแก่ ทำให้แก่ บอกให้แก่ แจก
 จ่ายแก่ จ่ายไปแก่ เสียให้แก่ แด่อื่นๆ ที่คล้ายกัน
 ให้ว่าแก่ อย่าว่ากับเลย

© รับแต่ ขอแต่ เรียกแต่ เรงแต่ เอาแต่
 มาแต่ เอามาแต่ ได้มาแต่ รับพระราชทานแต่ ได้

อนุเคราะห์แต่ เรียกภาษีแต่ ฟังแต่ รู้แต่ แลอื่น ๆ
ใช้แต่ ใน ที่ว่า ด้วยต้นทางมานี้ ะ

๑. อนึ่งพึงให้จำแต่ย่อๆ ดังนี้ ะ

๑. ไป กับ มา กับ นั่ง กับ นอน กับ ยืน กับ เดิน กับ
กิน กับ อยู่ กับ ทำ ด้วย กับ เล่น กับ เทียว ไป กับ
พูด กับ กับ เจริญ กับ ปุจฉา กับ คิดอ่าน กับ เหมือน กับ
เช่น กับ วิวาท กับ ชก ตี กับ รักใคร่ กับ ชอบ รอก กับ
อยู่ ด้วย กับ กับ เอา ไฉร อยู่ กับ เอา ไว้ กับ สมคบ กับ
รวม กับ พร้อม กับ ร่วม กับ ผูก กับ ติด กับ ร้อย กับ
ตรึง กับ ตรง กับ กับ ต้อง กับ กับ เกี่ยวข้อง กับ เป็น
ความ กับ สิ่ง นั้น กับ สิ่ง นี้ คน นั้น กับ คน นี้ ผัว กับ เมีย
นาย กับ บ่าว ข้า กับ เจ้า บุตร กับ บิดา ชาย กับ หญิง
พระสงฆ์ กับ คฤหัสถ์ ชาววัด กับ ชาวบ้าน ข้าง กับ ฝั่ง
โค กับ กระบือ ม้า กับ รถ โค กับ เกวียน เงิน กับ ทอง
หม้อ เข้า กับ เชิงกราน นก กับ กรง ทหาร กับ บิน ร่วม กับ
รองเท้า คน กับ เรือ ๑ ข้า กับ ผู้มีชื่อ ตระลาการ

กับ ลูก ความ ใจหทัยกับจำเลย หมอ กับ คนใช้ ที่บ้าน
กับที่สวน ๖๖

๑ ให้แก่ ไร่แก่ ไร่ไร่แก่ มอบแก่ มอบไร่แก่
ขึ้นแก่ ลงแก่ ว่าแก่ ต่อว่าแก่ บอกแก่ เล่าแก่
ตอบแก่ แจ้งแก่ แจ้ง ความแก่ ไร่ไร่แก่ ปลงใจแก่
ไร่ไร่แก่ ข้างข้างแก่ ควรแก่ สมควรแก่ ทำแก่
ทำคุณแก่ ลงโทษแก่ จำยแจกแก่ แบ่งปันแก่ เสีย
เงินแก่ ปรับไหมแก่ ไร่ไร่ความแก่ ส่งให้แก่ ฮายต์
ไร่ไร่แก่ ไร่ไร่ให้แก่ เปนลิตแก่ ตกไปแก่ ไร่ไร่แก่
สงเคราะห์แก่ อนุเคราะห์แก่ พ้องแก่ ร้องแก่
เรียนแก่ อ้อนวอนแก่ ๖๖

๑ ขอแต่ เอาแต่ รับมาแต่ เอาไปแต่ เอามา
แต่ ได้มาแต่ เรียกแต่ เร่งแต่ เก็บเงินแต่ เรียก
ภาษีแต่ ยืมมาแต่ ซื้อแต่ เข้าแต่ กู้แต่ ถ้าย
มาแต่ ขอโทษแต่ ๖๖

๑ จบ คำกำหนดใช้ กับ แก่แต่ ต่อ เท่านั้น ๖๖

๑. อนึ่ง พึง ให้ กุลบุตร มีความสังเกต ถ้อยคำ ที่ท่าน
ใช้ อักษร สูง กับ อักษร กลาง รวมเข้าเป็น สำเนียง เดียว กัน
แต่ อักษร สูง ไม่มี อำนาจ ที่จะ จูง นำ อักษร กลาง ให้เป็น
เสียง สูง ได้ จึง ควบ กัน เข้า ก็คง เป็น สำเนียง อักษร กลาง
อยู่ตาม เดิม ตู คำเหล่านี้ ะ

๑. สกต สกนธ์ สกกรจ สกีก สกณ สกุต สกข
สกัท สกิต สกน สกิง สกาจ สกกรจ สกีก
สกร สกิต สจ สจาย สจญ สดต สดก
สเดจ สดวก สด้า สดม สดง สดก สเดจ สเดียง
สดาน สดก ไสสทม แม่น้ำ ไสตง สบง สบียง
สบก สบัก สบาป สบง สบบ สบง สบถ สบัต
สบจ สบวน สด้า สด้อม สดบ สดาก สดิก สดียน สดบ

๑. คำเหล่านี้ มี มาก ชัก มา ว่า ไวก่อ เป็น อย่าง เท่านี้ ะ

๑. จบ อักษร ประโยค ที่ ๓ เท่านี้ ะ

